

Zeleno rješenje za moju školu – učionica na otvorenom

Tim nastavnika:

- Elvedina Repeša,
- Maida Haznadarević,
- Elma Krvavac,
- Aldijana Velagić Softić,
- Semirka Razić,
- Elvira Velagić,
- Enita Trbonja,
- Jagoda Hakalović,
- Kenan Čomor,
- Sanel Mehremić,
- Aida Sivonjić,
- Amira Palikuća

Oblast:

- Čitalačka i matematička pismenost, uz razvijanje prirodno-naučne pismenosti i ekološke svijesti.

Zašto se praksa provodila: polazište/izazov:

- Savremena nastava zahtijeva stvaranje podsticajnog, inkluzivnog i učenicima bliskog okruženja u kojem se znanja ne usvajaju samo kroz teorijski rad u učionici, već i kroz neposredno iskustvo, istraživanje, praktične aktivnosti i rješavanje problemskih situacija.
- Nastava se često odvija u zatvorenim učionicama, što učenicima pruža ograničene mogućnosti za povezivanje nastavnih sadržaja sa prirodnim i životnim okruženjem. Poseban izazov predstavljaju učenici koji zbog socio-ekonomskih okolnosti imaju manje mogućnosti za korištenje dodatnih obrazovnih resursa, praktičnih materijala i podrške u učenju izvan škole.
- Nedostatak adekvatnog prostora za učenje na otvorenom dodatno ograničava mogućnosti za realizaciju iskustvenog i istraživačkog učenja, smanjuje prilike za razvoj ekološke svijesti i praktičnih vještina te može uticati na motivaciju učenika.
- Polazeći od navedenih izazova, osmišljen je projekat „Zeleno rješenje za moju školu – učionica na otvorenom“, čiji je cilj unaprijediti školsko dvorište i pretvoriti ga u edukativan, inkluzivan i održiv prostor za učenje, druženje i istraživanje.

- Učenici su aktivni učesnici svih faza projekta. Oni predlažu ideje, učestvuju u planiranju, istraživanju, mjerenju, uređenju prostora, sadnji biljaka, izradi edukativnih materijala i evaluaciji realizovanih aktivnosti. Nastavnici imaju ulogu vodiča i podrške: usmjeravaju proces, podstiču saradnju, pomažu učenicima u rješavanju problemskih situacija i zajedno s njima vrednuju rezultate rada.
- Na ovaj način školsko dvorište postaje „učionica bez zidova“, u kojoj učenici znanja povezuju sa stvarnim životnim situacijama.

Ciljna grupa djece:

- Ciljnu grupu čine učenici šestog razreda osnovne škole, s posebnim naglaskom na učenike iz socio-ekonomski marginaliziranih porodica.
- Učenici ove dobi pokazuju radoznalost i interesovanje za praktične aktivnosti, rad u grupama i istraživanje neposrednog okruženja. Međutim, pojedinim učenicima je potrebna dodatna podrška u organizaciji rada, razvijanju samopouzdanja, komunikaciji i samostalnom zaključivanju.
- Kod dijela učenika prisutne su poteškoće u razvoju čitalačke i matematičke pismenosti, dok ograničeni obrazovni resursi u porodičnom okruženju mogu dodatno otežavati njihovo uključivanje u različite oblike učenja.
- Projektom se nastoji svakom učeniku omogućiti ravnopravno učešće, bez obzira na njegove prethodne mogućnosti i uslove u kojima živi. Kroz praktičan, timski i istraživački rad učenici dobijaju priliku da pokažu svoje sposobnosti, razvijaju samopouzdanje, uče jedni od drugih i osjećaju se ravnopravnim članovima školske zajednice.

Ciljevi prakse:

- Razvijati razumijevanje osnovnih bioloških procesa, posebno fotosinteze, disanja biljaka i uloge biljnih organa.
- Razvijati čitalačku pismenost kroz čitanje i interpretaciju tekstova o prirodi, pisanje kratkih priča, ekoloških poruka i slogana.
- Unaprijediti matematičku pismenost kroz mjerenje, izračunavanje površine i obima prostora, proračun potrebnog materijala i broja sadnica.
- Povezivati teorijska znanja sa praktičnim životnim situacijama i neposrednim iskustvom.
- Razvijati kritičko mišljenje, istraživačke sposobnosti i samostalno zaključivanje.
- Povećati motivaciju i samopouzdanje učenika, posebno učenika iz socio-ekonomski marginaliziranih porodica.
- Razvijati timski duh, saradnju, komunikacijske vještine i međusobno uvažavanje.
- Jačati osjećaj pripadnosti školskoj zajednici i odgovornosti za zajednički prostor.
- Aktivno uključiti učenike u planiranje, uređenje, sadnju i održavanje školskog prostora.
- Razvijati ekološku svijest i odgovoran odnos prema prirodi i okolišu.
- Osmisliti i realizirati učionicu na otvorenom kao trajnu vrijednost škole.

Uključenost ciljne grupe:

- Svi učenici uključeni u projekat aktivno učestvuju u planiranju i realizaciji aktivnosti, u skladu sa svojim interesima, sposobnostima i mogućnostima.
- Učenici rade individualno, u paru i u manjim grupama. Kroz zajednički rad učestvuju u istraživanju školskog prostora, mjerenju, planiranju izgleda učionice na otvorenom, izradi maketa i plakata, pripremi terena, sadnji biljaka i uređenju prostora.
- Posebna pažnja posvećuje se uključivanju učenika koji imaju manje obrazovnih resursa i kojima je potrebna dodatna podrška. Svakom učeniku omogućava se da doprinese projektu na način koji odgovara njegovim sposobnostima - kroz praktičan rad, pisanje, crtanje, mjerenje, istraživanje, prezentovanje ili timski rad.

Aktivnosti:

1. Pripremne aktivnosti

- Predstavljanje projekta „Zeleno rješenje za moju školu – učionica na otvorenom“ učenicima.
- Razgovor o značaju prirode, zelenih površina i boravka na otvorenom.
- Upoznavanje učenika sa ciljevima i očekivanim rezultatima projekta.
- Formiranje učeničkih timova i podjela zadataka.
- Istraživanje školskog dvorišta i identifikovanje prostora pogodnog za uređenje učionice na otvorenom.
- Razgovor o potrebama učenika i idejama za izgled buduće učionice.

2. Istraživački i praktični rad

Biologija:

- Istraživanje biljnih vrsta koje se mogu uzgajati u školskom dvorištu.
- Upoznavanje sa osnovnim potrebama biljaka za rast i razvoj.
- Posmatranje biljnih organa i njihove uloge.
- Izvođenje jednostavnih eksperimenata vezanih za fotosintezu i disanje biljaka.
- Praćenje rasta i razvoja zasađenih biljaka.
- Vođenje bilješki o promjenama i uslovima u kojima biljke rastu.

Matematika:

- Mjerenje prostora predviđenog za učionicu na otvorenom.
- Izračunavanje površine i obima prostora.
- Izračunavanje potrebnog broja sadnica i količine zemlje.
- Planiranje rasporeda klupa, biljaka i drugih elemenata.
- Izrada tabela i grafikona na osnovu podataka o rastu biljaka.
- Izračunavanje i praćenje troškova potrebnog materijala.

Bosanski jezik i književnost:

- Čitanje i interpretacija tekstova o prirodi, biljkama i zaštiti okoliša.
- Pisanje kratkih priča i opisa prirode.
- Izrada ekoloških poruka i slogana.
- Pisanje tekstova za informativne plakate.
- Usmeno predstavljanje rezultata istraživanja.

3. Kreativne aktivnosti

- Izrada makete/idejnog rješenja učionice na otvorenom.
- Izrada edukativnih plakata i panoa.
- Crtanje i likovno oblikovanje prostora učionice.
- Izrada oznaka za biljke.
- Izrada ekoloških poruka i slogana.
- Izrada dvojezičnih materijala na bosanskom, engleskom i njemačkom jeziku.
- Uređenje prostora kreativnim i edukativnim sadržajima.

4. Uređenje školskog prostora

- Čišćenje i priprema odabranog prostora.
- Sadnja cvijeća i ukrasnog grmlja.
- Postavljanje i uređenje klupa.
- Postavljanje edukativnih panoa i oznaka.
- Uređenje prostora za izvođenje nastavnih aktivnosti.
- Formiranje prostora koji omogućava rad, istraživanje, razgovor i odmor učenika.

5. Saradnja sa lokalnom zajednicom

U realizaciju projekta, prema mogućnostima, uključuju se roditelji, lokalna zajednica, udruženja i druge zainteresovane institucije.

Saradnja može obuhvatiti:

- doniranje sadnica,
- obezbjeđivanje zemlje i materijala,
- pomoć u izradi i postavljanju klupa,
- obezbjeđivanje vrtnog alata,
- podršku u uređenju školskog dvorišta,
- zajedničke ekološke akcije.

Međupredmetna korelacija:

- Biologija: fotosinteza, disanje biljaka, biljni organi, potrebe biljaka, značaj zelenih površina i zaštita okoliša.
- Matematika: mjerenje, površina, obim, proračun količina, troškovi, tabele, grafikoni i obrada podataka.
- Bosanski jezik i književnost: čitanje i interpretacija tekstova o prirodi, pisanje priča, ekoloških poruka i slogana, usmeno izražavanje i prezentovanje.
- Likovna kultura: crtanje, slikanje i modelovanje prostora, izrada plakata, panoa i vizuelnih poruka.
- Geografija: klimatski uslovi, uticaj klime na rast biljaka, značaj zelenih površina i odnos čovjeka prema prostoru.
- Informatika: izrada digitalnih prezentacija, tabela i grafikona, obrada fotografija i dokumentovanje projekta.
- Vjeronauka: razvijanje odgovornosti prema prirodi, zajedništvu i zajedničkom dobru.
- Engleski jezik: pisanje kratkih tekstova, ekoloških poruka i prezentacija o projektu na engleskom jeziku.
- Njemački jezik: usvajanje vokabulara vezanog za prirodu i ekologiju, pisanje kratkih tekstova i izrada dvojezičnih plakata.
- Muzička kultura: izvođenje pjesama o prirodi i stvaranje jednostavnih muzičkih sadržaja inspirisanih prirodom.
- Tjelesni i zdravstveni odgoj: boravak na svježem zraku, fizička aktivnost i promocija zdravih životnih navika.
- Tehnička kultura: praktičan rad sa alatom, planiranje i izrada elemenata učionice na otvorenom.
- Historija: istraživanje tradicionalnog odnosa čovjeka prema prirodi i lokalne historije okoliša.

Ostvareni ishodi/pokazatelji uspjeha:

Obrazovni ishodi

- Učenici objašnjavaju osnovne biološke procese, posebno fotosintezu i disanje biljaka.
- Prepoznaju i opisuju osnovne biljne organe i njihovu ulogu.
- Primjenjuju znanja o biljkama u praktičnim aktivnostima.
- Samostalno čitaju i interpretiraju kraće informativne tekstove o prirodi i okolišu.
- Pišu kratke priče, ekološke poruke i slogane.
- Primjenjuju matematička znanja u mjerenju prostora, izračunavanju površine i obima.
- Izračunavaju potrebne količine sadnica, zemlje i drugih materijala.
- Prikupljaju, organizuju i predstavljaju podatke pomoću tabela i grafikona.

Odgojni ishodi

- Učenici pokazuju veću motivaciju za učenje i aktivno učestvuju u projektnim aktivnostima.
- Povećano je samopouzdanje učenika, posebno učenika kojima je potrebna dodatna podrška.
- Učenici razvijaju odgovornost prema zajedničkom prostoru.
- Razvijaju saradnju, toleranciju, komunikaciju i međusobno uvažavanje.
- Pokazuju veći osjećaj pripadnosti školskoj zajednici.
- Aktivno predlažu nove ideje i učestvuju u ekološkim akcijama.

Funkcionalni ishodi

- Uređen i funkcionalan prostor učionice na otvorenom.
- Zasađene i obilježene biljke u školskom dvorištu.
- Izrađene makete, plakati, pano i edukativni materijali.
- Postavljene klupe i drugi elementi potrebni za realizaciju nastave na otvorenom.
- Izrađeni učnički radovi i prezentacije.
- Dokumentovane aktivnosti kroz fotografije i video materijale.
- Učionica na otvorenom koristi se za realizaciju nastavnih i vannastavnih aktivnosti.

Refleksija i vrednovanje

Nakon realizacije aktivnosti učenici i nastavnici zajedno analiziraju ostvarene rezultate.

Učenici odgovaraju na pitanja:

- Šta sam novo naučio/la?
- Šta mi je bilo najzanimljivije?
- Šta sam doprinio/la radu svoje grupe?
- Koju sam vještinu posebno razvio/la?
- Šta smo kao grupa uradili dobro?
- Šta bismo sljedeći put mogli uraditi drugačije?
- Kako ćemo dalje brinuti o učionici na otvorenom?

Vrednovanje se provodi kroz razgovor, samoprocjenu, vršnjačko vrednovanje, posmatranje aktivnosti učenika i analizu nastalih proizvoda.

Prilozi:

